

ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง

นายวิชา มั่นสกุล

004683

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกนิเทศศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2516

LIABILITY FOR SELF - COMMITTED WRONGFUL ACTS

Mr. Wichar Monsgool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1973

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุมัติให้มหาวิทยาลัยพนมเปญ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....
.....

ประธานกรรมการ

.....
.....

กรรมการ

.....
.....

น.ร.อ.ร.ค.

กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์คณิง ภาไชย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง

ชื่อ

นายวิชา มั่นสกุล

แผนกวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา

2516

บทคัดย่อ

1. ประวัติความเป็นมาของกฎหมายลักษณะละเมิด แต่เดิมมากกฎหมายลักษณะละเมิดยังมีได้แยกออกจากกฎหมายอาญา เหมือนเช่นในปัจจุบัน ผู้ละเมิดจะคงได้รับโทษทางอาญาและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดนั้นพร้อม ๆ กันไป ถึงแม้จะได้จากกฎหมายลักษณะวิवादและลักษณะอื่น ๆ ซึ่งมีบัญญัติให้ลงโทษ โทษถึง-พินัยถึง โทษใหม่ หมายถึงปรับเข้าห้องพระคลัง โทษพินัย หมายถึงให้ชดใช้แก่ผู้เสียหายโดยตรง จนกระทั่งเมื่อได้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 แล้ว (ตรงกับ พ.ศ.2451) จึงได้มีการแยกฟ้องคดีแพ่งและอาญาออกจากกัน ต่อมา พ.ศ.2466 กฎหมายลักษณะละเมิดจึงได้บัญญัติแยกไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยเฉพาะ

2. เปรียบเทียบความรับผิดทางละเมิดและความรับผิดทางอาญา ในลักษณะของการกระทำทางอาญา เป็นความเสียหายแก่สังคม ทางละเมิดเป็นความเสียหายแก่เอกชน ทางอาญารัฐเป็นผู้ลงโทษ ทางละเมิดเป็นเรื่องการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย

3. เปรียบเทียบความรับผิดทางละเมิดกับทางสัญญา ความรับผิดในเรื่องละเมิดนั้น ระหว่างผู้ละเมิดและผู้เสียหายมิได้มีนิติสัมพันธ์กันมาก่อนเลย แต่ในทางสัญญาคู่สัญญาที่มีความผูกพันในฐานะคู่สัญญากันอยู่ก่อนแล้ว เมื่อมีการผิดสัญญาขึ้น ความรับผิดจึงได้เกิดขึ้น

4. ความหมายของคำว่าละเมิด และหลักเกณฑ์ความรับผิดเพื่อละเมิดตาม มาตรา 420 ซึ่งเป็นบทหลักเปรียบเทียบกับบางประเทศ กล่าวถึงความหมายของคำว่า

ละเมิด ตามกฎหมายไทยและหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของไทยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเพื่อละเมิด ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 823, ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 1382, 1383, ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 709 และในกฎหมายอังกฤษ

5. อธิบายความหมายของคำว่า "กระทำ" ซึ่งต้องเป็นการกระทำโดยรู้สำนึก มีทั้งการกระทำจริง ๆ และกระทำโดยการงดเว้น การกระทำจริง ๆ ยังแบ่งเป็นการกระทำโดยตนเอง และกระทำโดยทางอ้อม นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการกระทำของผู้เยาว์และผู้วิกลจริต และการร่วมกันกระทำด้วย

6. อธิบายความหมายของคำว่า "จงใจ" ว่าหมายถึงกระทำโดยรู้สำนึกและตั้งใจที่จะให้ผู้อื่นเสียหายได้รับความเสียหาย เปรียบเทียบการกระทำโดยจงใจในทางแพ่งกับเจตนาในทางอาญา ว่านักนิติศาสตร์มีทั้งฝ่ายที่เห็นว่ามี ความหมายเช่นเดียวกันและต่างกัน และที่ศาลฎีกาได้พิพากษาไว้

7. อธิบายความหมายของคำว่า "ประมาทเลินเล่อ" ว่าหมายถึงการกระทำโดยมีโชเจตนา แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีความวิสัยและพฤติการณ์และบุคคลกระทำอาจใช้ความระมัดระวัง เช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่วิสัยของความระมัดระวังแยกได้ เป็นวิสัยของคนธรรมดาสามัญ และวิสัยของผู้มีวิชาชีพ

8. อธิบายความหมายของคำว่า "กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย"ว่าจะต้องผิดกฎหมายใด และเพียงใด จึงจะถือว่าเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย ซึ่งแยกพิจารณาออกได้เป็น 3 กรณี คือ กรณีที่เป็นการล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น กรณีการใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่น กรณีที่ฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายที่ประสงค์จะปกป้องบุคคลอื่น

9. อธิบายถึงความเสียหายเกี่ยวกับการละเมิด ว่าต้องเป็นความเสียหายที่แน่นอน แยกประเภทความเสียหายเป็นความเสียหายอย่างหนัก ความเสียหายอย่างต่ำ

ความเสียหายในการลงโทษและความเสียหายอันไม่ควรจะได้ และแยกออกตามประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา 420 ซึ่งได้แก่ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน และสิทธิ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ กับทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ หรือทฤษฎีเจตนา และทฤษฎีมูลเหตุที่เหมาะสม

10. กล่าวถึงการละเมิดโดยการกล่าวหรือโฆษณาแพรหลายตามมาตรา 423 ของไทย เปรียบเทียบกับบางประเทศ คือประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมัน ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ และยังได้อธิบายถึงประเภทของความเสียหายตามมาตรา 423 ของไทย ซึ่งได้แก่ความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางห้ามหาหาได้ หรือทางเจริญ และข้อยกเว้น ความรับผิดชอบตามมาตรา 423 นี้

11. กล่าวถึงเหตุยกเว้นความรับผิดเพื่อละเมิด ซึ่งแบ่งเป็นเหตุยกเว้นความที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเรื่อง เหตุยกเว้นเพราะกฎหมายบัญญัติเป็นนิรโทษกรรม เหตุยกเว้นเพราะความยินยอมของผู้เสียหาย และอธิบายถึงหลักเกณฑ์เรื่องความยินยอมของผู้เสียหาย ซึ่งไม่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เปรียบเทียบข้อแตกต่างเรื่องความยินยอมของผู้เสียหายในทางละเมิดและทางอาญา

12. สรุปและเสนอแนะความเห็นในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกี่ยวกับความรับผิดเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง เรื่องนิรโทษกรรม และเกี่ยวกับเรื่องความยินยอมของผู้เสียหาย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9.

Thesis Title Liability for Self - Committed Wrongful Acts.

Name Mr. Wichar Monsgool Department of Law.

Academic Year 1973

ABSTRACT

1. History of Law of Wrongful Acts. Originally the law of Wrongful Acts were not separated from the Criminal Law as it has been now. A wrongdoer would receive the Criminal punishment and compensation for his Wrongful Acts at the sametime, as it can be seen from the law of Affray and other type of laws in which provide the punishment " A half Mai a half Pinai " "Mai" is the punishment in which a fine has to be paid to the Crown. "Pinai" means that the compensation would be paid directly to an injured person. Until The Criminal Code R.S. 127 (B.E. 2451) was enacted and the right to bring the action of Civil and Criminal cases were separated. By B.E. 2466 the law of Wrongful Acts were separated from the Criminal Law and enacted in with the Civil and Commercial Code.
2. The Comparison Between The Liability of the Wrongful Acts and Criminal Wrong. A crime is regarded as an injury to the whole community and punishable by the state. A Wrongful Acts is regarded as an injury to a private individual, and the wrongdoer has to compensate the injured party.

3. The Comparison Between The Liability of The Wrongful Acts and Contract.

A Wrongful Acts is an infringement between a wrongdoer and an injured party, and the obligation imposed upon them without any connection, but in a contract the parties have made an agreement, and liabilities accrued as a result of a breach of contract.

4. The Meaning and The Liability of Wrongful Acts. By Section 420 which is a principle Section for comparison with the law of some other Countries.

The meaning of Wrongful Acts and the principle of the liability for the Wrongful Acts by Thai law compared to the principle liability of the Wrongful Acts by German Civil Code Section 823, French Civil Code Section 1382, 1383. Japanese Civil Code Section 709 and English Law.

5. Explanation of The meaning of The Word "Commit"

To commit a Wrongful Acts requires such acts have been committed conciously or commit directly of indirectly, by minors, unsoundness of mine or joint Wrongful Acts by several persons.

6. Explanation The Meaning of the Word "Wilfulness" Wilful

Act means to commit an act conciously with desire to cause damage to other persons. The comparison between wilful act in Civil Cases and intention in criminal cases, there are two opinions among jurists some of them think they are the same, some are different and also of the Judgement of the Supreme Court.

7. Explanation of The Meaning of The Word "Negligence"

It means to commit an offence unintentionally but without exerting such attentions as might be expected from a person under such condition and circumstance, and he could exert such attention but did not do so properly. A condition of carefulness are divided into general and professional.

8. Explanation The Meaning of The Word "Commit to other Person

Unlawfully" Under particular kind of law and how for it violates such law, which is divided to 3 cases. Firstly infringement of the right of others, Secondly exercising of rights causing injury to another person, thirdly infringement of a statutory provision intended for the protection of others.

9. Explanation The Damage Couused by Wrongful Acts The damages

must be accurate, and it can be divided into 4 levels, Substantial damages, Nominal damages, Exemplary damages and Contemptuous damages it also divided to the kind of damages which provided in Section 420 as there are injures to the life, body, health, property or any right, also relation between acts and its results and Theory of Equivalence of Causes or Theory of Conditional Factors and Theory of Adequate Cause.

10. Comparison Wrongful Acts by Asserting or Circulation in Section

423 of The Civil and Commercial Code of Thailand with The Law of Some Countries. etc Japanese law, French law and English law, and the explanation the kind of damages in Section 423 of The Civil and Commercial Code of Thailand as injury to the reputation or the credit of another or his earning or prosperity and the exception of liability in Section 423.

11. The Exceptional Cause of Liability for Wrongful Acts.

That separate to the individual cause of the Law provision, the exceptional cause of justifiable acts, the cause of the consent of injured parties. Explanation to the principle of the consent of injured parties which is not enacted in The Civil and Commercial Code of Thailand. Comparison of the difference between the consent of the injured party in the liability of Wrongful Acts and liability of Criminal law.

12. Conclusion and Suggestion The Openion of Adjust and Improve The Civil and Commercial Code on The Provison of Liability for Self-Committed Wrongful Acts, The Justifialle Acts and The Consent of The Injured Party.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
บทนำ	(1)
ลักษณะที่ 1 ข้อความทั่วไป	
บทที่	
1. ประวัติความเป็นมาของกฎหมายลักษณะละเมิด	1
2. เปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างความรับผิดทางละเมิดกับความรับผิดทางอาญา	9
3. ปัญหาเรื่องความรับผิดทางแพ่งและทางอาญาซ้อนกัน	15
4. เปรียบเทียบความรับผิดทางละเมิดกับความรับผิดทางสัญญา	19
5. ละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2466	24
ลักษณะที่ 2 ความหมายและหลักเกณฑ์ในความรับผิดเพื่อละเมิด	28
บทที่	
1. ข้อความเบื้องต้น	28
2. คำจำกัดความ	30
3. หลักเกณฑ์ความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420	
เปรียบเทียบกับบางประเทศ	33
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อละเมิด	36
ลักษณะที่ 3 ความรับผิดเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง	41
บทที่	
1. กระทำ	43
- กระทำโดยตรง	44
- กระทำโดยงอแง	45
- การกระทำของผู้ไร้ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์หรือ	
วิกลจริต	52
- การร่วมกันทำละเมิด	56

วิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
 ภาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. จงใจ	60
- ความหมายคำว่าจงใจ... .. .	60
- เปรียบเทียบจงใจทางแพ่งและทางเจตนาทางอาญา	63
3. ประมาทเลินเล่อ	67
- เป็นการกระทำโดยมิใช่เจตนา	69
- กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง	69
- ผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่	70
4. ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย	85
- ทดงักรับภัย... .. .	85
- เป็นการลบลวงสิทธิของผู้อื่น... .. .	92
- เป็นการใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะทำให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่น	98
- เป็นการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายที่ประสงค์ เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น	109
5. ความเสียหาย	114
- ความเสียหายที่แน่นอนและไม่แน่นอน	114
- ความเสียหายในทางศีลธรรมหรือความเสียหายต่อสิทธิที่อยู่ นอกเหนือทรัพย์สิน	117
- ความเสียหายที่มีการทดแทนแล้ว	119
- ความเสียหายอย่างหนัก... .. .	126
- ความเสียหายอย่างต่ำ	126
- ความเสียหายเป็นการลงโทษ... .. .	126
- ความเสียหายแก่ชีวิต	132
- ความเสียหายแก่ร่างกาย	134
- ความเสียหายแก่อนามัย	140
- ความเสียหายแก่เสรีภาพ	141
- ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน	149
- ความเสียหายแก่สิทธิ	153
- ความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะความผิดของผู้เสียหายประกอบด้วย.	150

๓

บทที่	หน้า
– ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ ความผิด และผลของการกระทำ	164
– ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข	165
– ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมหรือทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม	166
6. ละเมิดโดยการกล่าวหรือโฆษณาแพรหลาย	181
– การกล่าวหรือโฆษณาแพรหลาย	181
– ข้อความฝ่าฝืนต่อความจริง	183
– ข้อยกเว้นความรับผิด	186
– ความเสียหายแก่ชื่อเสียง	192
– ความเสียหายแก่เกียรติคุณ	200
– ความเสียหายแก่ทางทำมาหาได้	201
– ความเสียหายแก่ทางเจริญ	202
– กฎหมายหมิ่นประมาททางแพ่งของเยอรมัน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และอังกฤษ เทียบเคียงกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 423 ของไทย	205
ลักษณะที่ 4 เหตุยกเว้นความรับผิดเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง	209
บทที่	
1. เหตุยกเว้นความรับผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะเรื่อง	212
2. เหตุยกเว้นความรับผิดเพราะกฎหมายบัญญัติไว้เป็นนิรโทษกรรม	214
– นิรโทษกรรมตามมาตรา 449	214
– นิรโทษกรรมตามมาตรา 450	225
– นิรโทษกรรมตามมาตรา 451	232
– นิรโทษกรรมตามมาตรา 452	238
3. เหตุยกเว้นความรับผิดเพราะความยินยอมของผู้เสียหาย	242
ลักษณะที่ 5 ขอสรุปและขอเสนอแนะ	258
หนังสืออ้างอิง	268
ประวัติการศึกษา	273

บทนำ

วิทยานิพนธ์มีความมุ่งหมายที่จะกล่าวถึงความรับผิดชอบเพื่อละเมิดเฉพาะที่เกิดจากการกระทำของตนเองเท่านั้น การกระทำของบุคคลอื่นเป็นต้นว่า ของลูกจ้าง ของตัวแทน ของสัตว์ ของเครื่องจักรกล หรือโรงเรือนนั้น จะไม่กล่าวถึง เพราะจะทำให้วิทยานิพนธ์มีขอบเขตกว้างขวางเกินสมควร อันจะทำให้ขาดความละเอียดไป

เหตุที่ข้าพเจ้าได้เลือกเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ก็เพราะมีความคิดว่ากฎหมายลักษณะละเมิดนี้ มีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก การกระทำของสมาชิกในสังคมมักมีการกระทบกระเทือนสิทธิของกันและกัน ซึ่งทำให้เกิดข้อโต้แย้งกันขึ้นเสมอ เมื่อเกิดการกระทบกระเทือนสิทธิของกันขึ้นแล้ว ในเรื่องทางแพ่งก็ไม่มีอะไรที่จะดีไปกว่าการที่จะให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทน เพื่อเป็นการเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ปัญหาที่สำคัญยิ่งก็คือ การกระทำขนาดใด เพียงใด ที่ถือได้ว่าเป็นการละเมิดต่อบุคคลอื่นแล้วหรือไม่ว่า การที่จะพิจารณาว่าเป็นละเมิดแล้วหรือไม่นั้น ในบางครั้งก็เป็นของง่ายในเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัด ความหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะละเมิด แต่ในบางครั้งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก็เป็นกรณีคาบเกี่ยวอยู่ระหว่างที่จะต้องวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดแล้วหรือไม่ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ถ้าจะวินิจฉัยเป็นไปในทางใดทางหนึ่งแล้ว ผลที่ผู้กระทำได้รับคือการชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย จะผิดกันไปอย่างมาก ดังนั้นปัญหานี้จึงนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งควรจะได้มีการพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ และวางหลักเกณฑ์ รวมทั้งศึกษาถึงทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อวางกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ให้แน่นอนตายตัวเท่าที่จะทำได้ อันจะทำให้ผู้กระทำได้ทราบถึงผลกระทบของตนเองว่ากรณีใดถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น อันจะเป็นผลทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

ปัญหาที่จะพิจารณาคือ มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนี้ ถือเป็นแบบทในเรื่องละเมิดหรือไม่ กรณีที่การกระทำไม่เป็นละเมิดตามมาตรา 420 แล้วการกระทำนั้นจะเป็นผิดตามมาตราอื่น ๆ ไต่อีกหรือไม่ นอกจากนี้แล้วก็ได้พิจารณาถึงเรื่องเหตุยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อละเมิด ซึ่งเป็นเหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะเรื่อง บัญญัติไว้ว่าเป็นนิรโทษกรรม

และจะพิจารณาต่อไปเกี่ยวกับปัญหาเรื่องความยินยอมของผู้เสียหาย อันจะทำให้ผู้กระทำ
ไม่ยอมรับผิดคดีอาชญากรรมใหม่ทดแทนเพื่อละเมิด

การดำเนินการค้นคว้าในเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากคำสอนของนัก
นิติศาสตร์ของไทย และของต่างประเทศ ศึกษาค้นคว้าจากต้นร่างของกรมร่างกฎหมาย
และจากคำพิพากษาของศาลฎีกาและของศาลต่างประเทศ

ก่อนที่จะได้พิจารณาเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง
ต่อไปโดยเฉพาะ เราควรจะได้พิจารณาถึงขอบเขตและเค้าโครงของกฎหมายลักษณะ
ละเมิดของไทยโดยสังเขป เพื่อจะได้ทราบถึงขอบเขตของกฎหมายลักษณะละเมิดทั้งหมด
และขอบเขตเฉพาะที่จะนำมาเป็นหัวข้อเพื่อทำวิทยานิพนธ์นี้ต่อไปด้วย

กฎหมายลักษณะละเมิดนี้มีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บรรพ 2 ลักษณะ 5 ตั้งแต่มาตรา 420 ถึงมาตรา 452 ซึ่งแยกไว้เป็น 3 หมวด คือ
หมวดที่ 1 ว่าด้วยความรับผิดเพื่อละเมิด มีบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 420
ถึงมาตรา 437

หมวดที่ 2 ว่าด้วยค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด มีบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา
438 ถึงมาตรา 448

หมวดที่ 3 ว่าด้วยนิติโทษกรรม มีบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 449 ถึงมาตรา
452

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 นี้ เป็นเรื่องว่าด้วยหนี้ทั้งบรรพ
เมื่อละเมิดได้บัญญัติไว้ในบรรพ 2 ด้วย จึงเห็นได้ว่าละเมิดนี้ก็เป็นหน้อย่างหนึ่งก่อนที่จะ
ได้พิจารณาเฉพาะเรื่องละเมิดต่อไป เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องละเมิดได้ดียิ่งขึ้น
เราควรจะได้พิจารณาถึง บ่อเกิดแห่งหนี้ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของเรื่องละเมิดเสียก่อนว่า
มีอย่างไรบ้าง แล้วจึงจะได้พิจารณาเฉพาะเรื่องละเมิดต่อไป

บ่อเกิดแห่งหนี้มีอยู่ 5 ประการ คือ

1. เกิดจากนิติกรรมและสัญญา

2. เกิดจากละเมิด
3. เกิดจากจัดการงานนอกสั่ง
4. เกิดจากลาภมิควรได้
5. เกิดจากบัพพัญญุตีของกฎหมาย เช่นกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1351, 1535, 1536 เป็นต้น

เนื้อความโดยย่อของกฎหมายลักษณะละเมิดทั้ง 3 หมวด พอสรุปได้ดังนี้
หมวดที่ 1. ว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อละเมิด หมวดนี้มีบัญญัติถึงการกระทำ

ที่เป็นละเมิด โดยรวมถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง และความรับผิดชอบเนื่องมาจาก การกระทำของบุคคลอื่น จากความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะสัตว์ จากความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง การปลุกหรือค้ำจุนต้นไม้หรือกอไม้ข้าวรุกบกพรองหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ จากความเสียหายอันเกิดขึ้นเพราะของตกหล่นจากโรงเรือนหรือเพราะทิ้งขว้างของไปตกในที่อันมิควร จากยานพาหนะอันเคลื่อนด้วยกำลังเครื่องจักรกลหรือจากของอันเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรืออาการกลไกของทรัพย์สิน

หมวดที่ 2. ว่าด้วยค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด หมวดนี้มีบัญญัติถึงวิธีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายว่าจะต้องใช้โดยสถานใด เพียงใด และมีบัญญัติถึงอายุความฟ้องร้องไว้ด้วย

หมวดที่ 3. ว่าด้วยเรื่องนิรโทษกรรม หมวดนี้มีบัญญัติถึงการกระทำในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนเหมือนเช่นในกรณีตามหมวดที่ 2

เราได้อ่านถึงเค้าโครงโดยย่อของกฎหมายลักษณะละเมิดมาแล้ว ต่อไปจะได้อ่านถึงกรณีเกี่ยวกับละเมิด เฉพาะที่เกิดจากการกระทำของตนเอง เท่านั้น ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้